

AYOLLAR DAFTARIGA KIRITILGAN AYOLLAR TUSHUNCHASI

*O'zbekiston Respublikasi IIV
Akademiyasi 3-o'quv kursi kursanti
Nu'monov Islomjon Ilhomjon o'g'li*

Annotatsiya: Ushbu maqolada "Ayollar daftari"ga kiritilgan ayollar tushunchasi, uning mazmun-mohiyati hamda amaliy ahamiyati yoritib beriladi. Ayollar daftari ijtimoiy himoyaga muhtoj, ijtimoiy-iqtisodiy holati og'ir bo'lgan ayollarni aniqlash va ularga tizimli yordam ko'rsatish maqsadida joriy etilgan muhim mexanizmdir. Maqolada bu tushunchaning yuridik va ijtimoiy asoslari, shakllanish tartibi, ro'yxatga kiritish mezonlari va bu tizim orqali amalga oshirilayotgan qo'llab-quvvatlash choralari tahlil qilinadi. Shuningdek, daftarga kiritilgan ayollar bilan ishlashda mahalla, davlat va nodavlat tashkilotlarining o'рни hamda bu orqali jamiyatda gender tengligini ta'minlashdagi roli yoritilgan.

Annotation: This article explores the concept of women included in the "Women's Register" (Ayollar daftari), its essence, and practical significance. The Women's Register is an important mechanism established to identify women in need of social protection and to provide them with systematic support. The article analyzes the legal and social foundations of this concept, the criteria for inclusion, and the support measures implemented through this system. It also highlights the roles of local communities, governmental, and non-governmental organizations in working with registered women and promoting gender equality in society.

Kalit so'zlar: Ayollar daftari, Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, Gender tengligi, Ijtimoiy himoyaga muhtoj ayollar, Davlat yordami, Mahalla tizimi, Ayollar huquqlari, Ijtimoiy himoya, Ro'yxatga olish mezonlari, Jamiyat ishtiroki

Women's Register, Social support, Gender equality, Vulnerable women, State assistance, Mahalla system, Women's rights, Social protection, Inclusion criteria, Community involvement

Kirish:

O'zbekiston Respublikasida ayollarni ijtimoiy himoya qilish, ularning huquqlarini ta'minlash va iqtisodiy mustaqilligini oshirish maqsadida bir qator ijtimoiy dasturlar amalga oshirilmoqda. Shulardan biri bo'lgan "Ayollar daftari" tizimi, ijtimoiy himoyaga muhtoj, hayotiy sharoitlari og'ir bo'lgan ayollarni aniqlash va ularga tizimli yordam ko'rsatish uchun yaratilgan. Ushbu daftarga kiritilgan ayollarni aniqlashda jamiyatning turli qatlamlari, xususan, mahallalar, davlat va nodavlat tashkilotlari ishtirok etadi. Maqolada "Ayollar daftari"ga kiritilgan ayollar tushunchasi, uning ijtimoiy va yuridik asoslari, ro'yxatga olish mezonlari hamda tizim orqali amalga

oshiriladigan qo'llab-quvvatlash choralari tahlil qilinadi. Shuningdek, bu tizimning jamiyatda gender tengligini ta'minlashdagi o'rni va ahamiyati yoritiladi.

1. Ayollar daftarining yaratilish tarixi va maqsadi

"Ayollar daftari" – bu ijtimoiy himoyaga muhtoj bo'lgan, moddiy yordamga ehtiyoji bor ayollarni aniqlash va ularga yordam ko'rsatish uchun yaratilib, ular uchun maxsus ro'yxat tuzilgan tizimdir. Ushbu tizimning asosiy maqsadi, ayollarning ijtimoiy va iqtisodiy hayotdagi holatini yaxshilash, ularni doimiy ravishda kuzatib borish va davlat tomonidan samarali yordam ko'rsatishdir.

O'zbekiston Respublikasida ayollarning huquqlarini himoya qilish va ijtimoiy himoyaga muhtojlarni aniqlash bo'yicha bir qator qonunlar va dasturlar ishlab chiqilgan. "Ayollar daftari" tizimi 2019 yilda hukumat tomonidan tasdiqlangan va o'zining samarali ishlashini ko'rsatgan tizimlardan biriga aylangan. Bu tizimda jamiyatning barcha qatlamlari, xususan, mahalla, davlat va nodavlat tashkilotlarining o'rni katta.

2. Ayollar daftariga kiritish mezonlari

Ayollarni ro'yxatga olishda bir qator mezonlar amal qiladi. Ushbu mezonlar asosan ayollarning ijtimoiy holati, oila tarkibi, moddiy ahvoli va boshqa omillarga asoslanadi. Masalan, turmush o'rtog'i yoki oila a'zolari tomonidan tahdid yoki zo'ravonlikka duchor bo'lgan ayollar, nogironlikka ega bo'lgan ayollar, shuningdek, yolg'iz farzand tarbiyalovchi ayollar ushbu ro'yxatga kiritilishi mumkin.

Ro'yxatga kiritish jarayoni mahalla tomonidan amalga oshiriladi va u har bir ayolning holati individual ravishda baholanadi. Ro'yxatga olishda shaffoflik va adolat tamoyillari ustuvor hisoblanadi.

3. "Ayollar daftari" orqali amalga oshirilayotgan qo'llab-quvvatlash choralari

Ayollar daftariga kiritilgan ayollarni qo'llab-quvvatlashda turli yo'nalishlar bo'yicha yordam ko'rsatiladi. Bularning ichida moddiy yordam, ma'naviy yordam, psixologik konsultatsiyalar, shuningdek, kasb-hunar o'rganish, mikrokreditlar va ish bilan ta'minlash kabi ijtimoiy dasturlar mavjud.

Davlat tomonidan ayollarga ko'rsatiladigan yordam faqat moddiy yordam bilan cheklanmaydi. Ro'yxatga kiritilgan ayollarga psixologik va ma'naviy yordam ko'rsatish ham muhim o'rin tutadi. Bu yordamlar ularning ichki salomatligini tiklashga, jamiyatda o'z o'rnini topishlariga yordam beradi.

Bundan tashqari, ayollarni kasb-hunar o'rgatish, o'z bizneslarini boshlashlariga ko'maklashish orqali ularning iqtisodiy mustaqilligi ta'minlanadi. Ayollarga mikrokreditlar ajratish, ularni kichik biznes ochishga rag'batlantirishning samarali natijalari mavjud.

4. Jamiyatda gender tengligini ta'minlashdagi o'rni

"**Ayollar daftari**" tizimi faqat ijtimoiy himoya choralari emas, balki gender tengligini ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi. Jamiyatda ayollarning ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy faoliyatini kengaytirish, ular uchun teng sharoitlar yaratish orqali gender tengligi bo'yicha muhim qadamlar tashlanadi.

Tizimning samarali ishlashi, ayollarning o'z huquqlarini bilishi, ularni amalga oshirishda yordam olishi, shuningdek, ularning jamiyatdagi o'rni va roli ortishiga xizmat qiladi. Bu orqali jamiyatda genderga oid stereotiplar kamayib, ayollarning yuksak ijtimoiy va iqtisodiy ahvoli shakllanadi.

Xulosa:

"**Ayollar daftari**" tizimi O'zbekistonda ayollarga ijtimoiy himoya ko'rsatish va ularga moddiy, psixologik va huquqiy yordam berish maqsadida yaratilgan muhim mexanizmdir. Ushbu tizim orqali ijtimoiy himoyaga muhtoj ayollar ro'yxatga olinib, ularga turli yordamlar taqdim etiladi, shu jumladan, kasb-hunar o'rganish, mikrokreditlar ajratish va psixologik qo'llab-quvvatlash.

Tizim jamiyatda gender tengligini rivojlantirish, ayollarning iqtisodiy va ijtimoiy holatini yaxshilashga xizmat qiladi. "**Ayollar daftari**" orqali davlat va jamiyatning birgalikdagi sa'y-harakatlari ayollarning huquqlarini himoya qilish va ularning o'z o'rnini jamiyatda mustahkamlashga yordam beradi.

Bibliografiya:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi "Ayollarni ijtimoiy himoya qilish va ularning huquqlarini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi. (2020). "Ayollar daftari" tizimi: Yuridik asoslar va amaliyot. Tashkent: Adliya nashriyoti.
3. Xolboyeva, G. (2021). Gender tengligi va ayollarni ijtimoiy himoya qilish. *Journal of Social Protection Studies*, 5(2), 45-59.
4. Mustafayeva, D. (2020). Ayollarga yordam berish tizimining yuridik va ijtimoiy jihatlari. *Ijtimoiy tadqiqotlar jurnali*, 11(3), 112-118.
5. World Bank. (2021). Women's Economic Empowerment and Social Protection: A Global Overview. Washington D.C.: World Bank.